

Skúšky, povolenia, rušenia a kontroly

Pred blížiacim sa rádioamatérskym stretnutím TATRY 2013 je čas bilancovať. Pokúsím sa z pohľadu Telekomunikačného úradu SR (TÚ SR) v nasledujúcich riadkoch stručne zhrnúť, aké témy nám tento i minulé roky priniesli.

Každoročnou témou sú skúšky osobitnej odbornej spôsobilosti („rádioamatérske skúšky“), bez ktorých nie je možné záujemcovi vydať povolenie. Podľa tradície v lete členovia skúšobnej komisie vycestovali za záujemcami na miesto konania letného kurzu. Všetci záujemcovia úspešne zvládli skúšky. V roku 2013 celkom štyridsať záujemcov úspešne zvládlo rádioamatérske skúšky a TÚ SR doteraz vydal záujemcom tridsaťštyri nových povolení, z toho štyri pre prevádzkače.

Samostatnou témou sú príležitostné volacie znaky. TÚ SR vyhovel žiadostiam rádioamatérov a v tomto roku im pridelil jedenásť príležitostných volacích znakov. Tieto príležitostné stanice následne potešili záujemcov o QSO. Jednou z príležitostných staníc je aj OM20TUSR, ktorá vysiela pri príležitosti dvadsiateho výročia TÚ SR. Je to jedna z foriem, akou chcel TÚ SR oceniť činnosť rádioamatérov a ich spoluprácu s TÚ SR. Aj počas prevádzky príležitostnej stanice prebieha spolupráca TÚ SR s rádioamatérmi. Operátorom stanice je hovorca TÚ SR, ktorému podporu poskytujú rádioamatéri. Na QSL lístku OM20TUSR je fotografia kontrolnej meracej stanice TÚ SR. O činnosti tejto stanice plánujeme napísať samostatný článok.

Čo rádioamatérov niekedy dokáže poriadne potrápiť a znechutiť im vysielenie je rušenie. TÚ SR na základe nahláseného prípadu vyhľadá zdroj rušenia a uloží prevádzkovateľovi rušiaceho zariadenia urobiť také opatrenie, aby nedochádzalo k ďalšiemu rušeniu. Pohľadal som v štatistikách TÚ SR zaujímavé prípady, ktoré sa týkali rušenia rádioamatérskych pásiem. V roku 2012 bol nahlásený a vyriešený jeden prípad rušenia spôsobeného neprípustným vyžarovaním plazmového TV prijímača. V ďalšom prípade bol ako zdroj rušenia v pásme 28 MHz zistený vysielač vodohospodárskej spoločnosti, ktorý mal poruchu a súčasne vysielať na viacerých frekvenciách. Nahlásený bol aj prípad rušenia v pásme 21 MHz, ktoré bolo spôsobené prevádzkou dátovej siete. Dátová sieť rýchlo menila frekvenciu a rušenie napokon zaniklo. Zaujímavé bolo napr. rušenie na pásme 3,5 MHz v lokalite mesta Myjava spôsobené nabíjačom akumulátorov, ktorý mal poruchu a neprípustne vyžaroval. TÚ SR v minulom roku vyriešil sedem hlásení na rušenie v pásme 3,5 MHz, ktoré bolo spôsobené elektronikou modernizovaných výťahových zariadení v lokalite Stará Turá. Na rozmedzí rokov 2011 a 2012 TÚ SR vyriešil podobný prípad rušenia v Rožňave.

V roku 2013 boli nahlásené prípady rušenia elektronikou modernizovaných výťahových zariadení zatiaľ len v Bratislave. Nahlásené boli tri prípady, t.j. tri lokality, kde sa rušenie prejavovalo. Jeden prípad, ktorý bol mimoriadne náročný pre všetky zúčastnené strany, je už ukončený. Po nahlásení rušenia TÚ SR vyhľadalo zdroje rušenia a uložilo prevádzkovateľovi výťahov opatrenie na odstránenie rušenia. Zhotoviteľ výťahov následne vykonal nápravu, ktorá bola overená meraním rušivého svorkového napätia externou organizáciou. TÚ SR okrem toho vykonal aj kontrolu u zhotoviteľa výťahov zameranú na dodržiavanie nariadenia vlády o elektromagnetickej kompatibilite. Zistené nedostatky boli odstránené. Na základe podnetu Slovenského zväzu rádioamatérov (SZR) súbežne vykonal Inšpektorát práce Bratislava u zhotoviteľa výťahov inšpekciu práce. Inšpektorát práce Bratislava informoval o výsledkoch inšpekcie práce a kontrolách TÚ SR [v liste](#). V ďalšom

z prípadov TÚ SR vyhládal zdroje rušenia a uložil prevádzkovateľovi výťahov opatrenie na odstránenie rušenia. Zhotoviteľ výťahov pristúpil k potrebnej náprave. Prípadoch ešte nie je uzavretý, ale dotknutý rádioamatér už teraz subjektívne hodnotí zlepšenie situácie. Riešenie tretieho z prípadov ešte prebieha.

Na riešení rušenia elektronikou modernizovaných výťahových zariadení by sa mali podieľať aj ďalšie kompetentné orgány. TÚ SR takto rieši až dôsledky, t.j. vzniknuté rušenie. K rušeniu by ale nemalo vôbec dôjsť. TÚ SR preto už minulý rok oslovoval kompetentné orgány v tejto veci. Môžeme to pre ilustráciu prirovnať k prípadu, keď pacient príde lekárovi (v tomto prípade je ním TÚ SR) s bolesťami hlavy (rušenie). Lekár môže vyriešiť bolesť liekmi, ale jej príčinu - pokazený zub (rušiaci výťah), ktorý bolesť spôsobil, mu opraviť nemôže. Tam je potrebné ošetrenie stomatológa, ktorý potom spolupracuje s ďalšími odborníkmi (od dodávateľov výťahov až po dotknuté kontrolné orgány). V niektorých prípadoch je potrebné urobiť opatrenia aj na strane rušeného zariadenia, t.j. na strane rádioamatéra. Rušenie sa môže prejaviť alebo trvať aj napriek tomu, že vyžarovanie iného, pôvodne rušiaceho zariadenia je v norme. Tak, ako v iných prípadoch, aj tu je veľmi dôležitá prevencia. Od kontroly príslušných orgánov pri uvádzaní zariadení na trh a do prevádzky až po angažovaný prístup rádioamatérov. V tomto smere sa SZR obrátil na príslušné orgány. O tom, že sa oplatí o veci zaujímať a robiť preventívne kroky hovorí aj známy, na internetových diskusiách preberaný prípad bratislavského rádioamatéra, ktorý sa takto vyhol rušeniu, ktoré by mu mohla spôsobiť elektronika modernizovaných výťahových zariadení.

Ďalšími často diskutovanými témami sú vysielanie bez volacích znakov, rušenie prevádzky pískaním, ladením PA na obsadenej frekvencii a rušenie vysielaním rôznych počítačom vytvorených zvukov. Viacero prípadov je ešte otvorených, preto budem informovať len v rozsahu, ktorý je prípustný, aby nedošlo k zmareniu vyšetrovania. V niekoľkých vyššie spomenutých prípadoch rušenia TÚ SR zistil, že konania sa dopustili osoby, ktoré sa nachádzali mimo územia Slovenskej republiky. Inak povedané, bolo to rušenie vyprodukované mimo územia nášho štátu. TÚ SR v minulosti riešil aj medzinárodné rušenia, ktoré nám nahlásili zo zahraničia. Napr. na KV rádioamatérskom pásme bol signál, ktorý rušil rádioamatérsku prevádzku. TÚ SR meraním zistil, z ktorého štátu signál prichádza na naše územie a postúpil hlásenie administrácii príslušného štátu, ktorá vinníka našla. Zaujímavý prípad sa stal v Bratislavskom kraji, keď na vstupe prevádzka bolo zachytené vysielanie bez volacích znakov. Boli to len veľmi krátke relácie, ale TÚ SR vinníkov veľmi rýchlo vypátral a prichytil priamo pri čine. Nelegálne vysielanie bolo okamžite ukončené a vinníci potrestaní. Napr. v roku 2012 TÚ SR na základe podnetu riešil vysielanie na rádioamatérskom pásme bez volacieho znaku. TÚ SR zistil, že konania sa dopustil občan cudzieho štátu, ktorý vysielal v Košickom kraji s platným CEPT povolením. V tomto prípade sa už viac takéto konanie neopakovalo.

TÚ SR chápe problémy, s ktorými sa rádioamatéri stretávajú, ale je limitovaný svojimi možnosťami. Predpokladám, že každý chápe to, že prioritou pri hľadaní zdrojov rušení sú tie, ktoré ohrozujú priamo život alebo majetok občanov. Sú to najmä rušenia frekvencií letísk, záchranných zdravotných služieb, polície a hasičov. Ďalšími nebezpečnými rušeniami sú tie, ktoré znemožňujú dovolať sa na čísla tiesňových volaní. Ďalším limitom sú kompetencie TÚ SR. Laická a niekedy aj odborná verejnosť pripisuje TÚ SR kompetencie, ktoré v skutočnosti nemá. V prípadoch, kde je možné zistiť kompetentný orgán, TÚ SR vec postúpi príslušnému orgánu. V niektorých prípadoch môžu vo veci rozhodovať len súdy. Ďalším faktom je,

že TÚ SR od roku 1999 znížil fyzický počet zamestnancov už o 40%, naopak rozsah kompetencií narástol. Ďakujeme za pochopenie.

Roman Vavro

Autor je tlačový hovorca Telekomunikačného úradu SR